

Потпуковници: ЖИВКО ПОПОВИЋ и ДУШАН ГУДУРИЋ

ОРГАНИЗАЦИЈА И ИЗВОЂЕЊЕ МАНЕВАРСКЕ ОДБРАНЕ

За мале и технички слабије опремљене армије организација и извођење маневарске одбране претставља једно од основних питања њихове борбене готовости. Оно добија нарочиту важност за браниоца, особито у почетном периоду рата, када нападач, користећи своју бројну и техничку надмоћност, може да предузме снажне и изненадне нападе у циљу што брже решења рата у своју корист.

Према томе, свака армија која може бити изложена оваквим нападима мора још за време мира да предузме, углавном, следеће мере:

— да изврши стратемиску и оперативнo-тактичку процену појединих праваца који са њених граница воде у унутрашњост земље;

— да одреди важност тих праваца с обзиром на њихову ширину и погодности за нападача, као и на сопствене одбранбене могућности;

— да одреди снаге и средства, као и њихово груписање за затварање сваког правца;

— да предвиди начин извођења борбе по појединим правцима;

— да благовремено предузме мере за извођење одбранбених радова на тим правцима, и

— да одреди снаге које ће са одређених линија прећи у противнапад — противофанзиву, као и рејоне њиховог прикупљања.

У овоме чланку изложићемо своје мишљење како би у савременим условима требало организовати и изводити маневарску одбрану на земљишту које је за веће јединице (нарочито техничке родове) пролазно само на појединим природним правцима (који често могу бити доста уски), а затим и на равничастом и маневарском земљишту (које је мање или више пролазно за све родове војске).

Организација и извођење маневарске одбране на тешко пролазном земљишту

На сваком правцу, почев од границе па до извесне линије у дубини, која може бити удаљена и неколико десетина километара, зависно од погодности земљишта, треба организовати поједине отпорне тачке и положаје на таквом међусобном растојању и отстојању да се може створити јединствен ватрени систем, који ће обезбедити непрекидност одбране на читавој дубини предвиђене зоне за извођење маневарске одбране.

Најистакнутије тачке на граничном фронту требало би посести деловима за заштиту границе, довољно ојачаним аутоматским и ПП средствима. Иза ових истакнутих делова, који би се под борбом повлачили кад неприја-

тељ отпочне са својим нападом, требало би предвидети посебне делове који би имали задатак да активним и изненадним дејством нанесу непријатељу губитке, а потом да се повуку одређеним правцима и поседну припремљене тачке даље у дубини.

Следеће тачке и линије по дубини требало би посести деловима снага из састава оне јединице која је одређена за извођење маневарске одбране на догичном правцу. У зависности од величине појединих тачака и положаја, њихове улоге у односу на место где се налазе, погодности за одбрану, као и од тога да ли се посаде појединих отпорних тачака предвиђају и за активна дејства, зависиће и јачина снага које се предвиђају за њихову одбрану. Начелно, њихова јачина треба да буде од десетине до чете пешадије, ојачане аутоматским оруђима, минобацачима и лакшим ПТ средствима (лаким бестрајним оруђима, РБ и ручним бацачима ракета).

Поједине отпорне тачке требало би посести јачим снагама и ватреним средствима, а између њих оставити понеку слабије поседнуту тачку, које се по својој организацији ни по чему не би смеле разликовати од оних које су јаче поседнуте. Оне би служиле као нека врста „тачка мамаца“, које би отварањем ватре на већим отстојањима привлачиле на себе јаче непријатељске снаге и тиме их излагале јакој бочној и косој ватри и активним дејствима са суседних јаче поседнутих тачака. Све тачке требало би повезати у ватрени систем по фронту и дубини и применити најразноврсније запречавање.

Пешадија би поседанем појединих тачака и линија и припремом ватреног система претстављала основу одбране. А да би обезбедила непрекидност одбране, она би морала једновремено да поседне већи број ових тачака и линија по дубини и да створи не само план дејства за сваку од њих, већ и начин прихватања делова који би се повлачили са предњих тачака, односно линија (на пример, ред повлачења, правац повлачења и нове отпорне тачке, односно линије које треба да поседну по извршеном повлачењу).

Главне снаге пешадиске јединице, која је одређена за одбрану извесног правца, поседале би погодан положај у дубини одбранбене зоне на коме би се припремале за прихват осигуравајућих делова и вођење активне одбране. Начелно, удаљење овог положаја од граничног фронта требало би да буде ван успешног дејства нападачеве далекометне артиљерије пласиране на његовој територији. На овом положају треба испољити што јачу упорност извођењем активних дејстава и са најкраћих отстојања, али при томе треба водити рачуна о благовременом извлачењу снага на следеће положаје како се на њиховим леђима нападач не би пробио и тиме довео у питање даље вођење маневарске одбране.

Повлачење главних снага, начелно, треба отпочети у моменту када је нападач груписао главне снаге за напад. Ако се борбом осигуравајућих и остављених делова у непријатељској позадини, агентурним подацима, као и насилним извиђањем одређених јединица главних снага, установи да непријатељ намерава напасти следећег дана у зору, тада повлачење главних снага треба вршити последње ноћи пред напад. Да би се обезбедило извлачење главних снага и обмануо непријатељ при сутрашњем нападу, потребно је на дотадањем положају оставити заштитнице, које ће почети с повлачењем кад се непријатељ потпуно развије за напад. Главне снаге се повлаче колонама, а заштитнице борбеним поретком.

У случају да се није установило груписање и почетак непријатељског напада, тада се повлачење главних снага мора вршити дању, али се у том случају за обезбеђење са фронта морају оставити јаче заштитнице, ојачане аутоматским оруђима и ПТ средствима. У току непријатељског напада главне снаге се извлаче растреситим борбеним поретком, прелазећи постепено у колоне чим им то омогући земљиште и дејство непријатељске авијације. Заштитнице се, начелно, повлаче борбеним поретком под заштитом осигуравајућих делова са позадњих отпорних тачака и линија, а по извршеном повлачењу улазе у састав својих јединица на новом одбранбеном положају.

Да би се главне снаге, које се повлаче дању, заштитиле од дејстава непријатељске авијације, поред средстава ПАО, треба што више користити и задимљавање.

Позади овако уређеног положаја требало би организовати следеће отпорне тачке, односно положаје, аналогно ономе што је напред изнето. Њих би посадали осигуравајући делови који су се раније повукли са истакнутих тачака и линија, не задржавајући се на положају главних снага. Иза њих би се бирао погодан положај за главне снаге јединице која изводи маневарску одбрану, а које би се повлачиле под заштитом делова са напред истурених тачака. Ако је неки правац дужи, онда би се бирало неколико оваквих положаја по целој његовој дубини, с тим да отстојање између њих буде толико да већи део непријатељске артиљерије, која је посела ватрене положаје за напад, не би могао без премештања учествовати у нападу на следећи положај главних снага.

За активна дејства на нападачеве истакнуте делове и бокове његових снага требало би благовремено образовати мање брзопокретне одреде, који би се до момента употребе постављали на погодним местима. Њихова јачина и састав, зависно од ширине и важности појединих нападаћих правца, као и од задатка који им се поставља, треба да буде око једне ојачане стрељачке чете на камионима или теренским колима, а зими на смучкама. У састав ових одреда треба одредити довољно ПТ средства, нарочито бестрзајних оруђа, РБ и ручних бацача ракета, ако се предвиђа да ће у најистакнутијим непријатељским деловима бити и тенковских јединица. Поред тога, на погодним местима треба поставити заседе ради изненадног дејства и предвидети извесне делове који ће остати у непријатељској позадини у циљу дејства на његове саобраћајне чворове, слагалишта, артиљерију, командна места, центре везе итд.

За заштиту од непријатељских ваздушних десаната, које ће нападач вероватно примењивати у већој или мањој мери, треба предвидети могоризовану противдесантну резерву јачине чете до батаљона, наоружану аутоматским оружјем и ојачану водом до батерије моторизоване артиљерије. Она би се налазила у рејону највероватнијих непријатељских десаната и у приправности за брзо пребацивање у рејон где би непријатељ стварно вршио десант. Исто тако, треба предвидети и припремити дејство артиљерије са склоњених ВП по рејонима вероватних непријатељских десаната.

У циљу заштите позадине, комуникациских правца и осетљивих места (мостови, теснаци, вијадукти, тунели, итд.) од дејства непријатељских диверзаната, поред јединица које врше контролно-заштитну службу, треба предвидети посебне делове снага јачине десетине до вода, наоружане ауто-

матским оружјем, и поставити их у рејоне из којих се моторним возилима могу брзо пребацити на угрожена места.

Артиљерија и минобацачи претстављају скелет ватреног система. Они би имали задатак да неутралишу првенствено оне непријатељске снаге које у нападу имају највећу улогу. Ако нападач располаже јаким тенковским снагама, онда је вероватно да ће их масовно употребити на оним правцима који изводе на најосетљивија места браниоачевог борбеног поретка. Због тога се такви правци морају солидно организовати у ПТ смислу, тако да артиљерија претставља скелет ПТ система. У том циљу посаде најистуренијих тачака, подразумевајући и делове за заштиту границе, треба ојачати лаким бестрајним оруђима, РБ и ручним бацачима ракета, као и појединим ПТ оруђима или водовима, зависно од важности појединих праваца напада и величине отпорних тачака које их затварају. Ова оруђа треба поставити по дубини на толиком отстојању да се обезбеди непрекидност ПТ ватреног система дуж читавог правца, водећи рачуна да артиљериска ПТ оруђа — услед већег домета успешног дејства на тенкове — послуже као скелет ПТ средствима са мањим дометом. Сва осетљива места на вероватним правцима напада тенкова треба минирати експлозивом или минама и употпунити их разним врстама запречавања брањеним јаким ватром из ПТ средстава.

Као што се види, тежиште ПТО пада на она ПТ средства која су распоређена по дубини одређеног правца. Начелно, ППТР треба да буде мања, а некад је не треба ни одређивати зато што је природније да се њена средства распореде за дејство на ватреним положајима, као и остала ПТ оруђа, дуж одговарајућег правца на коме се изводи маневарска одбрана, јер би њихово дејство и онако било унапред фиксирано на томе правцу, а њен маневар покретом веома тежак, а често и неизводљив пошто ће непријатељ овакве правце стално контролисати из ваздуха и на њима рушити осетљива места (теснаце, мостове итд.). На тај би начин, због ограничениости комуникација, ППТР морала неминовно да закасни, вршећи дугачке и заоблизане маневре.

Ако нападач располаже јаким артиљеријом, онда бранилац мора предузети посебне мере за избегавање његове артиљериске ватре.¹⁾

Јединица која је одређена за затварање извесног правца може организовати и изводити маневарску одбрану само са својим формациским артиљериским средствима или јој се могу придати потребна ојачања, нарочито ПТ артиљерије, ако је вероватан напад непријатељских тенковских снага на томе правцу; а ако је земљиште тешко пролазно и испресецано, онда првенствено придавати минобацаче, хаубице и брдске топове.

Формациску артиљерију и ојачања, начелно, треба придавати стрелачким јединицама које затварају поједине нападне правце. На пример, ако би стрелачка дивизија затварала два до три нападана правца, она би, према важности нападаних праваца и количини расположивих артиљериских средстава, за сваки правац доделила одговарајући део артиљерије с тим да је јединице на тим правцима употребе према своме плану извођења одбране. А ако би неки од тих праваца био погодан за одбрану са мање или уопште без артиљерије, тада би га одређена јединица (сп или сб) затварала и бранила само

¹⁾ Види чланак „Како да се избегне непријатељска артиљериска ватра“, „Војно дело“, бр. 3/51.

својим формациским средствима. Иначе, стрељачка дивизија може се ојачати артиљеријом од једне батерије до дивизиона. При томе је важно да општевојни команданти оставе на непосредном расположењу изванредан део артиљерије, првенствено оне с већим дометом (најчешће добијена ојачања), да би њом могао благовремено да испољава свој утицај на ток боја у целини. Тај део артиљерије постављао би се, начелно, позади стрељачке јединице на најважнијем правцу са задатком да туче непријатељске колоне у подилажењу, њихове минобацаче и најопасније батерије. И за ову артиљерију требало би предвидети и благовремено уредити неколико ВП по дубини ради бржег пребацивања с једног ВП на други и обезбеђења непрекидности њиховог дејства за све време борбе. А да би се омогућило брзо и прецизно дејство, као и маневровање ватром, требало би благовремено извршити топографску организацију земљишта на читавој дубини одређене зоне за извођење маневарске одбране. Пошто је маневар артиљерије покретом веома тежак и скопчан са великим обилацима услед слабо развијене путне мреже, као и дејства непријатељске авијације, неопходно је да се још за време мира изврши свестрана студија појединих праваца и донесу правилни закључци о вероватном будућем дејству нападача и груписању сопствених снага и средстава на сваком од ових праваца.

Стрељачке јединице, које су одређене за затварање појединих нападних праваца, могу употребити придату артиљерију било као поједина оруђа или као водове за непосредно гађање најопаснијих циљева, или као артиљерију са заклоњених ВП за неутралисање непријатељске живе силе и ватрених средстава, с тим да и за ову артиљерију треба предвидети неколико ВП по дубини, као и начин повлачења појединих оруђа, водова, батерија, по извршеном задатку. Поред тога, мора се поклонити нарочита пажња маскирању јединица и у пуној мери примењивати задимљавање.

Централизовано планирање дејства артиљерије у оквиру јединице која изводи маневарску одбрану тешко се може остварити, а често је и нецелисходно, пошто ће услед сталног померања нападачевог борбеног поретка бити релативно мало циљева који ће се дуже времена задржавати на једном месту. Зато ће бити довољно да се изврши реперисање земљишта како би се ватра могла преносити по захтеву пешадије или на основу артиљериског осматрања.

Планирање дејства артиљерије вршиће одговарајуће артиљериске старешине оних артиљериских јединица које су додељене извесним стрељачким јединицама и од којих добијају све задатке. За део артиљерије који је остао на непосредном расположењу општевојног команданта планирање врши најстарији артиљериски старешина у дотичној општевојној јединици на основу добијених задатака од свог општевојног команданта.

Организацији ПАО на појединим правцима мора се посветити нарочита пажња. Ради тога, од формациских ПА средстава одговарајуће општевојне јединице која изводи маневарску одбрану и добијених ојачања (уколико су додељена) треба образовање непрекидан систем ПАО по дубини дуж појединих нападних праваца, обраћајући нарочиту пажњу на осетљива места (теснаца, мостови и сл.) и групацију главних снага општевојне јединице. Али, ако би формациска ПАА средства и добијена ојачања била недовољна за образовање непрекидног система ПАО на свима правцима, тада би требало

првенствено обезбедити најважнији нападни правац по целој дубини, а на осталим правцима само најосетљивије делове (теснаце, мостове, групације јачих снага, итд.). А ако нема ни толико средстава, онда остале, мање важне правце обезбедити само средствима стрељачких јединица. И, на крају, ако су ПА средства толико ограничена да се ни на овај начин не може организовати ПАО, онда треба заштитити само најосетљивија места на главном нападном правцу, а на осталим правцима организовати ПАО помоћу средстава стрељачких јединица и понеким ПА митраљезом.

Тенкови се могу употребити за употпуњавање ПТО као поједина брзо покретна ПТ оруђа, или у саставу брзопокретних мањих одреда, или у заседи дуж и са стране појединих нападних праваца ради активног дејства на најосетљивија места (бок, крила, позадина) нападачевих наступајућих делова.

При томе треба предвидети не само места са којих ће дејствовати, већ и правце повлачења до нових положаја. У извесним случајевима тенкови могу да послуже и као ватрени ослонац деловима који се повлаче са предњих на позадне тачке, односно положаје.

Инжињерија има важну улогу, нарочито у периоду организације одбране, првенствено у противтенковском смислу у извршавању запречавања и припреми рушења на свим осетљивим местима како би се што више успорило темпо нападачевог наступања. При томе ће ПОЗ-ови често претстављати основно маневарско средство ПТО. Они могу благовременим предвиђањем и припремањем линија на појединим правцима, као и времена изласка на њих и повлачења по извршеном задатку, у знатној мери допринети успешном извршењу маневарске одбране.

Авијација ће имати задатак да на сваком правцу установи јачину, састав и груписање непријатељских снага, да дејствује на погодне непријатељске циљеве (којих ће — због карактера самих праваца — бити довољно) и да врши коректуру дејства артиљерије по оним нападачевим групацијама које је немогуће осматрати са земаљских артиљериских осматрачница.

Позадина. Организацију позадине требало би извести по правцима и јединицама, с тим што би позадинске установе биле на већој дубини.

Снабдевање трупа муницијом и горивом требало би организовати на тај начин, што би се јединице, које бране извесне отпорне тачке и положаје, благовремено снабделе са онолико муниције и горива, колико је потребно за вођење борбе на тој отпорној тачки, односно положају и у току повлачења на следеће тачке, односно положаје. Ова би се муниција и гориво налазили делом код војника и на ВП артиљерије на предњим тачкама, а делом позади следећих отпорних тачака, односно положаја који ће се накнадно посетити. Само најмање количине муниције могле би се, евентуално, дотурити из позадине, јер је, због повлачења врло важно да комуникације буду слободне.

Храну, начелно, треба дотурити нову из позадине до одређених рејона где би се делила посадама појединих отпорних тачака, односно положаја, а осигуравајуће делове треба благовремено снабдети сувом храном. Месна средства за исхрану, нарочито сточну храну, треба користити у пуној мери.

Јединице које се остављају у непријатељској позадини треба снабдети са довољно муниције и хране, а ако се укаже потреба за њиховим накнадним снабдевањем, онда се може применити снабдевање из ваздуха.

Организација маневарске одбране на равничастом и маневарском земљишту

Поједина села, засеоци и шуме на равничастом и поједина узвишења на маневарском земљишту претстављају најважније отпорне тачке одбране. Аналогно организацији одбране на појединим правцима, и ове тачке требало би повезати у јединствен ватрени систем по фронту и дубини и посести деловима за заштиту границе и осигуравајућим деловима оне јединице која изводи маневарску одбрану, док би главне снаге најчешће посedale положај иза подесних природних препрека (канални, реке, мочваре итд.).

При организацији ПТО требало би првенствено одређивати што више бестрајних оруђа, РБ и ручних бацача ракета, а мањи број ПТ оруђа мањег калибра, с тим да ова оруђа — распоређена у отпорним тачкама или у њиховим међупросторима — претстављају скелет ватреног система ПТО. Осталу придату и формациску ПТ артиљерију требало би првенствено користити за ППТР на најважнијим тенкоопасним правцима. Међутим, ППТР треба да буде спремна за извршење маневра и на другим правцима, пошто је напад тенкова скоро свуда могућ на оваквом земљишту.

Артиљерија ће се употребљавати на сличан начин као и при одбрани на појединим правцима, само што ће због ширих фронтова и бољих услова за маневровање добијати већи значај онај део артиљерије који остаје на непосредном расположењу општевојног команданта.

Ако нека оперативна јединица изводи маневарску одбрану на широком фронту тако да затвара више важних праваца, онда се извештан део артиљерије може одредити за артиљериску резерву, која би се, према потреби, могла пребацивати на утрожене правце. Зато треба унапред предвидети неколико варијаната и за сваку од њих изабрати правце и уредити рејоне из којих ће дејствовати. А да би могла што пре интервенисати, потребно је да ова резерва буде моторизована.

Тенкови ће се употребљавати сасвим друкчије него при одбрани појединих праваца, пошто се на равничастом и маневарском земљишту не може лако закључити којим ће правцима бити упућени непријатељски тенкови. Зато ће употреба укупаних тенкова и тенкова у заседи бити много ређа. Они ће се нормално употребљавати у саставу тенковске резерве, у циљу доношења удара најопаснијим нападачевим колонама, које су продрле или продиру у одбранбену зону јединице која изводи маневарску одбрану. Међутим, и на оваквом земљишту тенкови се могу употребљавати у саставу појединих мањих брзопокретних одреда, ради дејства у бок нападачевих наступајућих колона.

Због могућности дејства нападачевих тенкова скоро на читавој ширини додељене зоне за извођење маневарске одбране треба формирати што већи број ПОЗ-ова.

Авијација ће у овом случају имати да решава, углавном, исте задатке као и при одбрани појединих праваца, само ће њен рад бити тежи због тога што се нападач налази у повољнијим условима, нарочито у погледу земљишта.

При организацији садејства у оба случаја потребно је тачно прецизирати на линијама (објектима) начин рада појединих родова војске у оквиру здружене јединице. Тако, на пример, организацијом садејства треба предвидети начин рада артиљерије при подршци стрељачких јединица, као

и при обезбеђењу повлачења делова са појединих отпорних тачака, време и начин премештања њеног борбеног поретка, ко ће и на који начин ово штитити итд.

Као и при одбрани појединих праваца, тако и у овом случају мора се посветити посебна пажња организацији везе, с тим да се радио користи у пуној мери, а исто тако и жична средства везе кад год за то има могућности. Осим тога, треба искористити сва постојећа средства везе не задржавајући скоро ништа у резерви, сем врло мало кабла.

Извођење маневарске одбране

Када нападач отпочне напад (са или без артиљерске припреме), делови за заштиту границе отварају најјачу ватру, а потом се најистакнутији делови повлаче одређеним правцима на унапред одређене и припремљене отпорне тачке, не сачекујући јуриш нападачевих снага. Поједини, унапред предвиђени и нешто уназад прикривени делови врше активна дејства на бокове и крила истакнутих непријатељских снага, које надиру за отступајућим браниочевим деловима, а затим се повлаче унапред одређеним правцима ка припремљеним отпорним тачкама у дубини одбранбене зоне.

Осигуравајући делови јединице која брани дотичан правац и који се налазе на најистакнутијим отпорним тачкама (најближе граничном фронту) врше прихват делова за заштиту јединице.

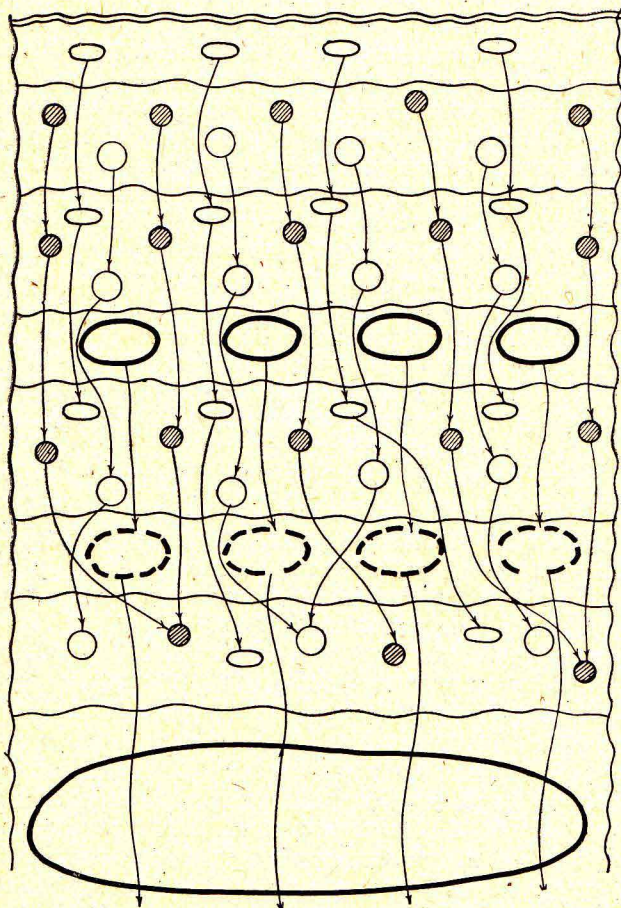
Највероватније је да ће нападач упутити механизоване снаге чим осети да се на граници налазе само слабији делови да би онемогућио њихово повлачење и да би што брже и дубље продро у дубину одбранбене зоне. Због тога ће бити потребно да ПТ оруђа и укопани тенкови отварају ватру на њих првенствено са оних даљина које обезбеђују сигурно дејство и да се према развоју борбе и ранијим предвиђањима (уколико то одговара ситуацији) повлаче на нове ВП. При томе би тешка аутоматска и ПТ оруђа са већим дометом, која су распоређена у позадњим отпорним тачкама, вршила заштиту њиховог повлачења.

Да се непријатељу не би открио план одбране, не треба увек дејствовати на исти начин и примењивати стално исте поступке на свима линијама. Док ће некад бити потребно да се ватра отвара на што већим даљинама (нарочито на погодне циљеве), дотле ће понекад бити много корисније да се непријатељ дочека концентричном ватром из непосредне близине и да се потом изврши противнапад. Исто тако важно је да бранилац прерано не открије своје присуство на појединим тачкама, нарочито у оним случајевима када нападач дејством своје артиљерије покушава да изазове реакцију браниочевих снага и да на тај начин открије њихов распоред.

При нападу непријатеља на слабије поседнуте отпорне тачке, које имају намену да привуку нападача, као и у току повлачења њихових слабих посада под притиском нападача, браниочеви брзопокретни одреди, заседе и делови посада суседних отпорних тачака имају задатак да својим активним дејством, првенствено на крила и бокове, нанесу непријатељу знатне губитке и приморају га да се повуче или да се задржи. После тога ови брзи одреди и заседе повукли би се уназад одређеним правцима ради поновног активног дејства, а посаде отпорних тачака које су се налазиле лево и десно

такође би се повукле под заштитом посада позадњих отпорних тачака до следећих отпорних тачака у дубини (види шему).

Придата артиљерија, или артиљерија која је предвиђена за подршку, потпомаже одбрану отпорних тачака да би њихова упорност била што већа. Она са својих привремених ватрених положаја брзим и изненадним дејством туче првенствено непријатељске снаге које прелазе преко мостова, кроз теснаце или се задржавају ради разминирања и поправке извесних порушених делова на комуникацијама.

Скица 1

Гранични фронт
Отпорне тачке поседнуте деловима за зашт. границе

Отпорне тачке поседнуте осигуравајућим деловима јединице која изводи маневарску одбрану пре почетка напада

Отпорне тачке за поседање деловима за заштиту границе и осигуравајућим деловима после повлачења

Положај поседнут главним снагама јединице која изводи маневарску одбрану

Отпорне тачке за поседање деловима за заштиту границе и осигуравајућим деловима после повлачења испред положаја главних снага

Положај предвиђен за поседање главним снагама после повлачења са првог положаја

Отпорне тачке за поседање деловима за заштиту границе и осигуравајућим деловима испред положаја главних снага које врше противофанзиву

Предвиђени положај на коме се прикупљају главне снаге ради преласка у противофанзиву

На тај начин, посаде предњих тачака, по извршеном задатку повлаче се под заштитом посада следећих отпорних тачака и позади ових поседају нове унапред припремљене отпорне тачке. А да би упорност на појединим линијама била већа, корисно је да се посаде извесних тачака дуже задрже на својим местима да би везале за себе што јаче непријатељске делове.

Артиљериска оруђа, која се налазе у рејонима тачака чије се посаде повлаче, као и она која са привремених ВП подржавају ове делове, такође мењају своје ВП да не би била изложена неутралисању, па и уништењу, пошто су својим дејством дотле већ откривена. Она не треба да се упуштају у борбу са нападачевом артиљеријом, пошто су редовно слабија од ње.

Инжињериске јединице врше предвиђена и припремљена рушења (теснаци, мостови, јаке окуке пута и сл.) и на тај начин успоравају непријатељско наступање.

Главне снаге за извођење маневарске одбране прихватају осигуравајуће делове чим се нападач приближи и пропуштају их кроз свој борбени поредак да би поселе нове отпорне тачке позади положаја главних снага. Главне снаге својом ватром и активним дејствима, нарочито тенковском резервом, потпомогнутом јаком артиљериском ватром, туку нападача, натурују га на развијање и задржавају његово надирање, а потом се постепено повлаче на нови положај под заштитом својих осигуравајућих делова, који су се пре тога повукли и посели нове отпорне тачке у дубини (види шему).

Овакво извођење маневарске одбране треба да се продужава на читавој дубини предвиђене зоне, тј. све до момента када се предвиђа прелаз у противнапад (противофанзиву) снагама раније предвиђеним и прикупљеним на одређеном простору.

Иако се трајање маневарске одбране не може прецизирати, ипак је треба изводити све дотле док се не прикупе и припреме предвиђене снаге за противнапад (противофанзиву). У сваком случају, извођењем маневарске одбране треба у потпуности искористити предност земљишта и прецизност ватре да би се непријатељу нанело што више губитака и код њега створило убеђење у несаломљивост морала јединице која изводи маневарску одбрану.

Маневарска одбрана у савременим условима, с обзиром на снаге и средства, као и на свестрано искоришћавање земљишта, треба да је крајње упорна и жилава у одбрани сваке стопе земљишта и да примењује активна дејства почев од делова за заштиту границе, па закључно са главним снагама одређеним за извођење одбране на извесном правцу.

Маневарску одбрану не треба схватити као непрекидно повлачење, већ као средство да се у одређеном моменту на изабраној просторији буде јачи од непријатеља и да се он одлучно потуче.

Различитост у методу извођења одбране на појединим линијама и положајима у оквиру извесне одбранбене зоне претставља најбоље јемство за њен успех, јер би свако укалупљивање водило у безидејност и шаблонизам.

Правило искоришћавање родова војске, у вези са конкретним условима под којима се изводи маневарска одбрана, омогућиће њено успешно извођење и са знатно мањим снагама и средствима, а најшира иницијатива и најнижих старешина у погледу извршавања активних дејстава знатно ће допринети томе успеху.

Брзопокретни одреди, благовремено формиран и припремљени за престојећа дејства, као и поједине заседе, претстављање важан елемент борбеног поретка јединице која изводи маневарску одбрану.

Најзад, ако се маневарска одбрана добро и благовремено припреми и организује и ако се упорно изводи, онда је несумњиво да ће се са успехом завршити.